

MARKT-ACTIE TEN BEHOEVE VAN HET FILMFONDS

Zaterdag 17 augustus jl. was de Oudheidkundige Kring 'Die **Goude**' met **een** kraampje op de warenmarkt vertegenwoordigd. Bestuursleden mevrouw H.A. van **Dolder**, G.C. van Vliet en M.G.C.J. de Jong brachten vele oude spullen aan de man - die tevoren door leden van onze Kring en sympathisanten beschikbaar waren gesteld - daartoe opgewekt door een artikel in de Goudsche Courant. Vooral onze leden mej. A. van Dijk en dr. E. Grendel hadden op genereuze wijze bijgedragen, evenals vele anderen. Niettegenstaande het slechte weer kon de markttag worden afgesloten met het verheugende positieve saldo van ruim 850 gulden. Dit geld is speciaal bestemd voor het zogeheten FILMFONDS van de Kring - dat is opgericht voor de verwerving van oude Goudse films en het vertonen daarvan. Inmiddels is van de opbrengst een **nieuwe** aanwinst aangekocht: een authentieke film van de inhuldiging van burgemeester Martens op 2 mei 1927 - een rolprent van bijna 60 jaar oud, die nog in perfecte staat is. Tezamen met andere oude films wordt dit exemplaar door ons voor het nageslacht bewaard en veilig gesteld.

IN HET KORT

Stadsplattegronden van Gouda en gewestelijke en regionale kaarten van Gouda en omgeving maken deel uit van de inhoud van het onlangs verschenen boekwerk 'HOLLAND IN KAART EN PRENT'. Het boek is **een** uitgave van Fibula- van Dishoeck (postbus **185**, 1380 AD WEESP) en is in de boekhandel verkrijgbaar voor een prijs van **f125,-**. De auteur is drs. J.E.A. Boomgaard. Omvang 150 pagina's, formaat 30 x 38 cm. Illustraties: 100, waarvan meer dan de helft in vierkleurendruk.

DIRK VOLKERTSZ. COORNHERT- overl. te Gouda 29 okt. 1590

Bij de lokalisering van het sterfhuys van Dirk Volkertsz. Coornhert is men indertijd uitgegaan van een zinsnede, voorkomend in een 17de eeuwse kopie van zijn gedrukte brievenboek. '**Angaende mijn woonen hier te Gouda op d'Oostzijde van de Haven in de Braesem**'. Helaas is deze brief niet gedateerd. Een huis van die naam is in de Goudse archivalia daar niet te vinden. **Het cohier** van de 50ste penning uit 1590 vermeldt wel op de Oosthaven: '**Claes Thomasz Braessem 10 gulden**' (oud **arch.** 606 fol. 7). Deze heeft zijn huis in 1610 verkocht. Daar huizen toen vaak naar hun eigenaars werden genoemd, of omgekeerd, meende prof. dr. B. **Becker** dat dit het huis was, waar Coornhert zijn laatste twee levensjaren had gewoond.

Volgens een onderzoek, verricht door de gemeentelijke archiefdienst, zou dit in een gedeelte van het huidige pand Oosthaven 51 geweest zijn. Ter gelegenheid van de 350ste sterfdag van de grote humanist werd aan de beeldhouwer Theo van Reyn opgedragen een gevelsteen te maken. De steen werd 2 november 1940 onthuld.

In 1954 kwam G.C. Helbers, destijds directeur van de Goudse musea, tot een andere oplossing. Het bovengenoemde **cohier** van de 50ste penning uit 1590 vermeldt op fol. 3 verso:

'Dirck Volckertsz huyert van Arien Jansz 5 gulden 10 stuyvers'.

Daar familienamen toen nog zelden gebruikt werden, en er in die tijd geen andere Dirk Volkertsz. in Gouda te vinden is (behalve een bruidegom, die in 1629 wordt vermeld als jongeman, wonende op de Turfmarkt), is het zeer waarschijnlijk dat dit het huis was, waarin Coornhert enkele maanden later is gestorven. Uit het **cohier** blijkt, dat het huis stond tussen de Molenwerf en de Lange Noodgodstraat, namelijk het **zesde** huis vanaf de Molenwerf en het 17de vanaf de Lange Noodgodstraat. Volgens deze nummering zouden wij dan terecht komen in het gebouw van sociëteit '**De Reünie**', dat dan in 1590 uit twee panden zou hebben bestaan. Een onderzoek van het oud kadaster, uitgevoerd door ondergetekende, bracht aan het licht dat '**De Reünie**' toen uit drie percelen bestond, terwijl een pand bij het huis '**De Haven**' na 1590 werd gesplitst in twee huizen. Coornhert zou dus overleden zijn in het middelste huis van '**De Reünie**'.

De ontdekking van Helbers leidde tot een aktie van enkele leden van de **sociëteit**. In het geheim werd in november 1954, '**s nachts**, een afgietsel gemaakt van de gevelsteen.

Deze kopie werd daarna in de gevel van '**De Reünie**' aangebracht. De weduwe van beeldhouwer Van Reyn dreigde met gerechtelijke stappen, in verband met aantasting van auteursrechten. De gemeenteraad van Gouda was in haar zitting unaniem van oordeel dat het afgietsel aan het oog moest worden onttrokken, hetgeen **geschiedde**. Maar daarmee was de polemiek over deze zaak nog niet verstomd. De burgemeester heeft tenslotte aan de **toen-mali** ge gemeente-archivaris **drs. J. Taal** gevraagd zijn oordeel over deze kwestie uit te spreken. In zijn antwoord d.d. 25 juni 1956 schreef deze, dat er voor beide opvattingen iets te zeggen viel en dat het heel goed mogelijk was dat Coornhert, toen hij zich in 1588 in Gouda vestigde, voorlopig zijn intrek nam bij Claes **Thomasz**. Braessem, maar later zelfstandig ging wonen en een huisje huurde van Arien **Jansz.**, waarin hij overleed.

Sen hernieuwd onderzoek naar de lokalisering van het huis van Claes Thomasz. Braessem, bracht aan het licht, dat dit de zuidelijke helft is van Oosthaven 52 (vroeger de Henriëtte Hoffman-stichting). Zo'n onderzoek is vrij simpel over de periode 1610-1810, dankzij de registers van de verponding (onroerend goedbelasting). De periode 1811-1832 kan zonder veel moeite worden overbrugd. Daarna moet men de bevolkingsregisters en het kadaster raadplegen en daar kon het gemeente-archief in 1940 nog niet over beschikken. Zelfs voor hen, die hardnekkig in de 'Braesem-hypothese' blijven geloven, zit de steen dus op de verkeerde plaats (..). Een reden temeer om hem daar weg te halen. En dan lijkt mij plaatsing in het middenstuk van 'De Reünie' het meest voor de hand liggend.

dr. C.J. Matthijs

GOUDA, IN FOTO'S

Bij uitgeverij Tony J. Duits Print Production te Gouda is onlangs verschenen het boek Gouda, in foto's - met 150 foto's in kleur en zwart/wit van de hand van Goudsche Courant-fotograaf Martin Droog. De tekst is van onze vice-voorzitter M.G.C.J. de Jong, en staat afgedrukt in het Nederlands, Frans, Duits en Engels. Dat geldt voor de historische inleiding, de fotobijschriften en voor het voorwoord van burgemeester drs. K.F. Broekens. Het boek kost f 25,- en is verkrijgbaar via de Goudse boekhandel en via penningmeester G.C. van Vliet.

MIDDELEEUWSE GOUDSE HANDSCHRIFTEN in niet-Goudse bibliotheken

Dat in het middeleeuwse Gouda handschriften zijn geschreven, staat buiten kijf. Er moeten er in de 15de eeuwse kloosters honderden zijn geweest: een inventaris uit ca. 1454 van het Margarethaconvent, die alleen maar de Latijnse handschriften vermeldt, telt al 83 nummers!- De meeste van die honderden handschriften zijn in de loop der tijd verloren gegaan. En van de bewaard gebleven handschriften zullen er vele zijn, die niet als Gouds te herkennen zijn, omdat ze geen enkel identificatiekenmerk hebben. Toch zijn er nog enkele bewaard gebleven, die wel als Gouds zijn aan te merken. Niet alleen in de Librije, die thans deel uitmaakt van het gemeente-archief, maar ook elders bevinden zich handschriften die ooit in bezit zijn geweest van Goudse kloosters. Vooruit lopend op een meer uitvoerige catalogus van handschriften, die zich thans in de Librije bevinden (ter ver-